

IJBCM

International Journal of Basic and Clinical Medicine
Uluslararası Temel ve Klinik Tıp Dergisi

Research Article / Araştırma Makalesi

Anatomi Eğitimi Hakkında Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi

The Assessment of the Students' Opinions about Anatomy Education

Ramazan Uygur¹, Veli Çağlar¹, Birol Topçu², Sadiye Aktaş³, Oğuz Aslan Özen¹

¹Namik Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD, Tekirdağ, Türkiye

²Namik Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik AD, Tekirdağ, Türkiye

³Özel Aden Sınav Akademisi, Tekirdağ, Türkiye

Özet

Amaç

Çalışmamızda Namik Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim gören ikinci sınıf öğrencilerinin Anatomi Anabilim Dalı tarafından verilen anatomi eğitiminin mevcut durumu hakkındaki görüşlerinin yapılan anket yardımıyla değerlendirilmesi amaçlandı.

Materyal ve Metot

Çalışmamıza 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Namik Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi ikinci sınıfta anatomi dersini alan 79 öğrenci dahil edildi. Öğrencilerin almış oldukları anatomi eğitimi hakkındaki görüşleri anket yöntemiyle belirlendi.

Bulgular

Çalışmamızda öğrencilerin tıp fakültelerini isteyerek tercih ettikleri ve anatomi eğitiminden memnun oldukları görüldü. Öğrencilerin sınıf mevcudunun az olmasını, uygulama dersi çalışma gruplarının daha az sayıda kişiden oluşmasını, kadavra ve maket sayısının artırılmasını, uygulama ders saatinin artırılmasını istedikleri belirlendi. Öğrencilerin anatomi sınavlarının sayı ve formatını uygun buldukları, ders içerisinde verilen klinik anatomi bilgilerinden memnun oldukları saptandı. Anatomi dersinde başarılı olan öğrencilerin derse daha ilgili, ders çalışmayı seven, derse devamlılık gösteren kişiler oldukları ve öğrendikleri anatomi bilgilerini kullanabildikleri tespit edildi.

Sonuç

Anatomi eğitiminden daha fazla verim alabilmek için, öğrencilerin anatomi dersi hakkındaki görüşlerinin alınmasının anatomi eğitimine katkı sağlayabileceği ve yol gösterici nitelikte olabileceği belirlendi.

Anahtar kelimeler: Anatomi eğitimi, öğrenci görüşleri, anket

Abstract

Aim

In our study, it was aimed to investigate views of second grade students on the current state of anatomy education in the Anatomy Department of the Namik Kemal University Faculty of Medicine by means of a survey.

Materials and Methods

79 second grade students taking anatomy courses in Faculty of Medicine, Namik Kemal University, in the academic year of 2012-2013 were enrolled in the study. Students' opinions on anatomy education were determined using a questionnaire.

Results

We found that students' decision to apply for medical school was their own choice, and they were satisfied with anatomy education. Students want class sizes to be smaller, the number of cadavers and models to be increased. They want smaller student groups and more time for laboratory courses. They think the number and format of the anatomy exams are appropriate, they are also pleased with learning clinical anatomy. It was determined that students who got higher grades in the anatomy course were the ones who showed greater interest in the subject, did not skip lessons and studied regularly. Same students could use relevant anatomical knowledge when needed.

Conclusion

Opinions of students can be helpful and may contribute to improvement of anatomy education.

Key words: Anatomy education, students' opinions, survey

Corresponding Author / Sorumlu Yazar:

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Uygur
Namik Kemal Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı, Tekirdağ, Türkiye
Telefon: (+90) 2822505522
E -posta: fztramazan@hotmail.com

Article History / Makale Geçmişi:

Date Received / Geliş Tarihi: 13.10.2013
Date Accepted / Kabul Tarihi: 23.10.2013

Giriş

Tıp eğitiminin amacı, insanların sağlığını daha iyiye götürecek doktorlar yetiştirmektir. Ülkemizde tıp eğitimi tıp fakültelerinde verilmektedir. Tıp fakülteleri hekimlik mesleğine ilişkin bilgi, beceri ve değerlerin kimi sosyal ve psikolojik süreçlerle öğrencilere aktarıldığı özel bir sosyal çevre olarak tanımlanabilir. Bu ortamlarda hekim adaylarına mesleki kimlikleri kazandırılarak mezun olduklarında hekim gibi düşünme, hissetme ve davranma becerisi aktarılır. Teorik dersler ya da bulunulan ortamdaki değerler atmosferi bu aktarımda temel rol oynarlar¹.

“Anatomisiz tıp olmaz” ifadesi ile önemi daha iyi anlaşılan ve tıp eğitiminde oldukça önemli bir yeri olan anatomi, insan vücudunun normal yapısını, şeklini, bu yapıyı oluşturan organları ve organların birbiri ile olan ilişkilerini inceleyen bir bilim dalıdır². Anatomi görsel bir bilim dalı olarak tıp fakültelerinin temel tıp bilimleri eğitim öğretim programları içerisinde oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir³.

Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde anatomi dersleri birinci sınıfın ikinci döneminde haftada 2 saat teorik ve 2 saat uygulama olarak, ikinci sınıfta ise hem birinci hem de ikinci dönemde haftada 5 saat teorik ve 3 saat uygulama olarak verilmektedir. Anatomi dersi için birinci sınıfta 1 ara sınav, 1 final sınavı ve 1 bütünleme sınavı, ikinci sınıfta ise 4 ara sınav, 1 final sınavı ve 1 bütünleme sınavı yapılmaktadır. Sınavlar 100 puan üzerinden değerlendirilmekte ve her bir sınav için teorik sınavın % 60'ı ile pratik sınavın ise % 40'ı toplanarak sınav notu hesaplanmaktadır. Dönem sonunda final sınav notunun % 60'ı ara sınavların ise % 10'u (birinci sınıfta ara sınavın % 40'ı) toplanarak geçme notu hesaplanmakta ve ortalaması 60 ve üzeri olan öğrenciler

dersten başarılı sayılmaktadırlar. Teorik dersler slayt destekli ders anlatımı, pratik dersler ise kadavra ve maket başında çalışma şeklinde yapılmaktadır.

Çalışmamızda Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim gören ikinci sınıf öğrencilerine Anatomi Anabilim Dalı tarafından verilen anatomi eğitiminin mevcut durumu hakkındaki öğrenci görüşlerinin yapılan anket yardımıyla değerlendirilmesi amaçlandı.

Materyal ve Metot

Araştırmamız Namık Kemal Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylandı ve çalışma süresince etik kurallara uyuldu. Çalışmaya 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi ikinci sınıfta anatomi dersini alan 79 öğrenci dahil edildi. Öğrencilerin almış oldukları anatomi eğitimi hakkındaki görüşleri anket yöntemiyle belirlendi. Öğrencilerin bütün anatomi eğitimini değerlendirebilmeleri amacıyla dersler bittikten sonra final sınavından önce anket yapıldı. Yanıtların güvenilir olması amacıyla öğrencilerin ad, soyad ve numaralarına ankette yer verilmedi. Öğrencilerden cinsiyetlerini, ara sınav not ortalamalarını ve yaşlarını yazmaları istendi. Ankette yazılan 65 tane soruya öğrencilerin 1'den 5'e kadar puan vermeleri istendi. Puanlama 1, kesinlikle katılmıyorum; 2, katılmıyorum; 3, kısmen katılıyorum; 4, katılıyorum; 5, kesinlikle katılıyorum şeklinde yapıldı. Anket kağıdından elde edilen verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasında ve verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde “PASW® Statistics 18 for Windows” istatistik paket programı kullanıldı. Öncelikle frekans ve yüzdeler hesaplandı. Veriler ortalama±standart sapma olarak verildi. Verilerin analizinde bağımsız gruplar için t-testi kullanıldı. p<0,05

değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular ve Tartışma

Çalışmaya katılan 79 öğrencinin 41'i (% 51,9) erkek, 38'i (% 48,1) kız ve yaş ortalamaları $20,38 \pm 0,94$ yıl idi (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve yaş dağılımları

Yaş	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kız		n	%
	n	%	n	%		
19	6	7,6	6	7,6	12	15,2
20	14	17,7	21	26,6	35	44,3
21	16	20,3	9	11,4	25	31,6
22	2	2,5	2	2,5	4	5,1
23	3	3,8	0	0	3	3,8
Toplam	41	51,9	38	48,1	79	100

Çalışmada öğrencilerin anketteki sorulara verdikleri cevapların yüzde dağılımları Tablo 2'de verildi. Çalışmadan elde edilen bulgular, ülkemizde yapılan benzer anket çalışmalarının sonuçları ile karşılaştırılarak tartışıldı.

Öğrencilerin % 86,1'i "tıp fakültesini kendi isteğimle tercih ettim" ifadesine katıldıklarını (kısmen katılıyorum % 20,3; katılıyorum % 25,3; kesinlikle katılıyorum % 40,5), % 13,9'u ise katılmadıklarını (kesinlikle katılmıyorum % 5,1; katılmıyorum % 8,9) belirtmişlerdir. Arı ve ark.⁴ yaptıkları ankette öğrencilerin % 82,7'si tıp fakültesine kendi isteği ile girdiğini bildirmiştir. Ülkemiz sınav sisteminde, tıp fakültelerine yerleşmek için yüksek puanların alınmasının gerekli olduğu bilinmektedir. Çalışmamızda da tıp fakültesine yerleşen öğrencilerin birçoğunun isteyerek tıp fakültelerini tercih ettikleri gözlenmiştir. Özellikle öğrencilerin % 40,5'i kesinlikle katıldıklarını belirterek tıp fakültelerini tercih ederken ne kadar kararlı olduklarını ve kendi görüşlerinin ön planda olduğunu göstermişlerdir. Eğitimde öğrencinin öğrenmeye istekli olması da önemli bir faktör

olduğundan, öğrencilerin tıp fakültelerini kendi istekleri ile tercih etmeleri eğitimin kalitesi açısından önemli bir avantajdır.

Çalışmamızda "verilen anatomi eğitimi bana tıp fakültesinde olduğumu hissettiriyor" görüşüne öğrencilerin % 84,8'inin katılması (kısmen katılıyorum % 31,6; katılıyorum % 26,6; kesinlikle katılıyorum % 26,6) anatomi eğitimi ile öğrencilere tıp fakültesinde oldukları bilincinin verildiği görülmektedir. Arı ve ark.⁴ çalışmalarında anatomi eğitiminin, öğrenciyi tıp fakültesinde olduğunu hissettirme rolünü "tamamıyla" olarak niteleyenlerin oranını % 45,5, "kısmen" olarak niteleyenlerin oranı ise % 47,6 olarak bulmuşlardır.

Eğitimin verimliliği açısından öğrencilerin ders hakkında görüşlerini ifade edebilmeleri ve derse ilgililikleri oldukça önemlidir. Çalışmamızda "aldığım anatomi eğitimi hakkında görüşlerimi açıkça ifade edebiliyorum" ifadesine öğrencilerin % 74,7'si, "anatomi dersine karşı ilgiliyim" görüşüne ise % 83,5'i katıldıklarını belirttiler. Arı ve Şendemir'in⁵ yaptıkları ankette öğrencilerin % 92'si anatomi eğitimi hakkında görüşlerini ifade edebilme olanağından memnun olduklarını bildirmiş, % 89,6 oranında öğrenci anatomi eğitimini bir zaman kaybı olarak görmediklerini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin % 83,6'sı dönem başlarında dersin içeriği ve amaçlarının açıkça belirtildiğine katıldıklarını bildirdiler. Fakültemizde dönem başlarında öğrencilerin her birisine ilgili dönemlere ait yıllık ders programı bir kitapçık şeklinde verilmektedir. Böylelikle öğrencilere tüm derslerin amaç ve konuları, konuların hangi saatte, hangi derslikte ve hangi öğretim üyesi tarafından verileceği bildirildiği halde, yinede az sayıda öğrencimizin bundan habersiz olduklarını ifade

etmeleri de şaşırtıcı bir durumdur. Bu sonuç ve kaynak değerlendirme yönünden öğrencilerin bir kısmının ellerindeki kaynakları yetersizliklerini göstermektedir. nasıl kullanacaklarını tam olarak bilmediklerini

Tablo 2. Çalışmaya katılan öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların yüzde dağılımları.

	1	2	3	4	5
Tıp fakültesini kendi isteğimle tercih ettim	5,1	8,9	20,3	25,3	40,5
Anatomi dersine karşı ilgiliyim	8,9	7,6	25,3	43,0	15,2
Verilen anatomi eğitimi bana tıp fakültesinde olduğumu hissettiriyor	1,3	13,9	31,6	26,6	26,6
Aldığım anatomi eğitimi hakkında görüşlerimi açıkça ifade edebiliyorum	11,4	13,9	30,4	32,9	11,4
Dönem başında ders içeriği ve amaçları açıkça belirtildi	2,5	13,9	30,4	30,4	22,8
Sınıf mevcudunun fazla olması eğitimimizi olumsuz yönde etkiliyor	5,1	8,9	17,7	30,4	38
Dersle ilgili kaynaklara (kitap, atlas) rahatlıkla ulaşabiliyorum	6,3	7,6	24,1	40,5	21,5
Anatomi teorik derslerine çalışmayı seviyorum	19	27,8	30,4	16,5	6,3
Anatomi uygulama derslerine çalışmayı seviyorum	8,9	11,4	20,3	38,0	21,5
Teorik derslere ayrılan süre yeteriydi	17,7	24,1	19	21,5	17,8
Teorik ders sürelerinin arttırılması gerekiyor	20,3	20,3	16,4	25,3	17,7
Teorik ders sürelerinin azaltılması gerekiyor	35,4	32,9	11,4	13,9	6,3
Teorik derslerde görsel araçlar iyi kullanıldı	15,2	22,8	31,6	17,7	12,6
Uygulama derslerine ayrılan süre yeteriydi	32,9	20,3	25,3	15,2	6,3
Uygulama ders sürelerinin arttırılması gerekiyor	2,5	7,6	11,4	26,6	51,9
Uygulama ders sürelerinin azaltılması gerekiyor	59,5	26,6	3,8	3,8	6,3
Uygulama derslerinde 1 grupta en fazla 10 öğrenci olmalı	2,5	0	5,1	19	73,4
Maket üzerinde çalışmak anatomiyi öğrenmede etkilidir	0	1,3	12,7	16,5	68,4
Uygulama derslerinde kullanılan maket sayısı yeteriydi	26,6	32,9	20,3	12,7	7,6
Maket üzerinde eğitime ayrılan süre yeteriydi	37,9	32,9	17,7	5,1	6,3
Maketi önce hocanın anlatması anlamamı kolaylaştırıyor	6,3	3,8	15,2	29,1	45,6
Kadavra üzerinde çalışmak anatomiyi öğrenmede etkilidir	6,3	7,6	20,3	22,8	43
Kadavra eğitimine ayrılan süre yeteriydi	35,4	36,7	15,2	11,4	1,3
Kadavrayı önce hocanın anlatması anlamamı kolaylaştırıyor	2,5	5,1	11,4	35,4	45,6
Kadavra çalışmasının anatomi eğitiminde önemli bir yeri vardır	5,1	7,6	7,6	20,3	59,5
Uygulama derslerinde kadavra üzerinde disseksiyon yapmak anatomi eğitimime önemli katkı sağlıyor	8,9	5,1	10,1	25,3	50,6
Ara sınav (vize sınavı) sayısı yeteriydi	3,8	6,3	12,7	27,8	49,4
Ara sınav (vize sınavı) sayısı arttırılmalı	62	20,3	8,8	2,5	6,3
Ara sınav (vize sınavı) sayısı azaltılmalı	31,6	22,8	15,2	13,9	16,5
Teorik sınavlarda sorulan soru sayısı yeteriydi	2,5	6,3	17,7	44,3	29,1
Teorik sınavlarda sorulan soru sayısı arttırılmalı	40,5	32,9	8,9	11,4	6,3
Teorik sınavlarda sorulan soru sayısı azaltılmalı	31,6	32,9	20,3	7,6	7,6
Teorik sınavlar bildiklerimizi ölçmede yeteriydi	12,7	27,8	26,6	8,9	24,1

Teorik sınavlarda çoktan seçmeli (test) soruları tercih ederim	5,1	0	3,8	20,3	70,9
Teorik sınavlarda klasik (uzun cevaplı) soruları tercih ederim	72,2	10,1	10,1	6,3	1,3
Uygulama sınavlarında sorulan soru sayısı yeterliydi	5,1	5,1	15,2	44,3	30,4
Uygulama sınavlarında sorulan soru sayısı arttırılmalı	40,5	35,4	7,6	7,6	8,9
Uygulama sınavlarında sorulan soru sayısı azaltılmalı	31,6	29,1	17,7	12,7	8,9
Uygulama sınavları bildiklerimi ölçmede yeterliydi	11,4	11,4	26,6	27,8	22,8
Teorik derslerde yoklama alınmasa da derslere katılırdım	10,1	15,2	21,5	32,9	20,3
Uygulama derslerinde yoklama alınmasa da derslere katılırdım	3,8	2,5	11,4	29,1	53,2
Kemikler (osteoloji) konusunu iyi bir şekilde öğrendim	1,3	3,8	36,7	38	20,2
Eklemler (artroloji) konusunu iyi bir şekilde öğrendim	3,8	12,7	40,5	32,9	10,1
Kaslar (miyoloji) konusunu iyi bir şekilde öğrendim	1,3	6,3	35,4	45,6	11,4
Dolaşım sistemi konusunu iyi bir şekilde öğrendim	1,3	15,2	43	29,1	11,4
Solunum sistemi konusunu iyi bir şekilde öğrendim	1,3	10,1	41,8	38,0	8,9
Sindirim sistemi konusunu iyi bir şekilde öğrendim	1,3	6,3	35,4	40,5	16,5
Üriner sistem konusunu iyi bir şekilde öğrendim	2,5	8,9	41,8	35,4	11,4
Genital sistem konusunu iyi bir şekilde öğrendim	2,5	17,7	36,7	30,4	12,5
Endokrin sistemi konusunu iyi bir şekilde öğrendim	5,1	24,1	43,0	21,5	6,4
Sinir sistemi (nöroanatomi) konusunu iyi bir şekilde öğrendim	10,1	26,6	35,4	17,7	10,2
Duyu organları konusunu iyi bir şekilde öğrendim	12,7	29,1	34,2	19	5,1
Dönem sonunda anatomiye hakim olduğumu düşünüyorum	3,8	12,7	46,8	29,1	7,6
Dersin içeriği beklentilerimi karşıladı	5,1	20,3	48,1	16,5	10,2
Anatomi dersi bilgi ve becerilerimi geliştirdi	1,3	11,4	29,1	38	20,3
Anatomi dersi diğer dersleri anlamamı kolaylaştırdı	3,8	8,9	25,3	39,2	22,8
Anatomi dersi mesleki olarak neleri bilmem gerektiğini anlamama yardım etti	2,5	15,2	29,1	36,7	16,5
Ders klinikte nelerle karşılaşabileceğim konusunda fikir verdi	5,1	7,6	26,6	41,8	19
Ders içeriğinde kliniğe daha fazla yer verilmeli	5,1	3,8	13,9	36,7	40,5
Anatomi dersi ileriki yıllarda hatırlatıcı olarak klinik derslerle birlikte tekrar verilmelidir	15,2	13,9	22,8	26,6	21,6
Anatomi ders içeriğine radyolojik anatomi, kesitsel anatomi ve klinik anatomi gibi anatomik bilgilerin klinik bilimlerde daha iyi kullanılmasını sağlayacak konular eklenmelidir	1,3	7,6	22,8	32,9	35,4
Aldığım anatomi eğitiminin mesleki hayatımda önemli katkı sağlayacağını düşünüyorum	2,5	20,3	21,5	31,6	24,1
Anatomi eğitiminde verilen bilgiler gelecekte verimli bir şekilde kullanılabilir	2,5	13,9	30,4	31,6	21,6
İleriki hayatımda uzmanlık eğitimi için anatomiye seçmeyi düşünüyorum	54,4	31,6	11,4	1,3	1,3
Mesleki hayatımda bir hastam için hiç anatomi eğitimi almamış bir doktoru öneririm	63,3	17,7	8,9	6,3	3,8

Öğrencilerin % 86,1'i dersle ilgili kaynaklara (kitap, atlas vb.) rahatlıkla ulaşabildiklerini bildirdiler. Anatomi dersi ile ilgili kitap, atlas vb. araç gereçlerin önceden sağlanması, sınıf ve laboratuvar ortamlarına getirilmesi, yeri ve

zamanı geldiğinde bu araç gereçlerin kullanılması anatomi dersinde öğrencilere verilmek istenen bilginin öğrencilere kazandırılması açısından son derece önemlidir. Acuner ve ark.'nın⁶ yaptıkları

ankette öğrencilerin % 72,46'sı anatomi dersi ile ilgili öğretilecek konuya ilişkin ders notu, kitap, atlas v.b. dokümanlara önceden ulaşamama sorunu yaşamadıklarını ifade etmeleri bizim çalışmamızın bulgularını desteklemekte ve ülkemizde öğrencilerin rahatlıkla anatomi kaynaklarına erişebildiklerini göstermektedir. Üniversitemizde ise gerek kütüphanede bulunan basılı kaynaklar gerekse abone olunan veri tabanları sayesinde öğrenciler anatomi kaynaklarına rahatlıkla ulaşabilmektedirler. Fakat anket sonucundaki oran ve öğrenci sayısı dikkate alındığında, bu kaynakların sayısının daha da artırılması eğitim kalitesinin de artmasına katkıda bulunacağı görülmektedir.

Sınıf mevcudunun fazla olmasının eğitimi olumsuz yönde etkilediği görüşüne öğrencilerimizin % 86'sı katıldılar. Acuner ve ark.'nın⁶ çalışmalarında öğrencilerin % 95,7'si sınıfta çok sayıda öğrenci bulunmasının öğretme-öğrenme sürecinde öğrenmeyi olumsuz yönde etkilediğini bildirmişlerdir. Çalışmamızda da elde edilen sonuçlara göre sınıf mevcudunun fazla olmasının öğrencilerin eğitim yönünden olumsuz etkilendiklerini göstermektedir. Bunun nedenlerinin araştırılması için ayrı bir çalışma yapılabilir.

Öğrencilerin % 53,2'si anatomi teorik derslerine çalışmayı sevdiğini ifade ederken, anatomi uygulama derslerine çalışmayı sevdiğini ifade edenlerin oranı % 79,7 idi. Bu sonuç, anatomi derslerinin uygulamalı olarak çalışıldığı zaman öğrenciler için daha ilgi çekici, zevkli, anlaşılır ve kalıcı olmasından dolayı öğrencilerin teorik derslere göre uygulama derslerine çalışmayı daha çok tercih ettiklerini göstermektedir.

Öğrencilere teorik ders sürelerinin yeterli olup olmadığı sorulduğunda, ders süresinin yeterli olduğuna % 58,2'si ve artırılması gerektiğine

% 59,4'ü katılırken, azaltılması gerektiğine % 68,3'ünün katılmadıkları görüldü. Uygulama ders süreleri sorulduğunda ise, ders süresinin yeterli olduğuna % 53,2'si katılmazken % 25,3'ü kısmen katılmaktaydı. Bununla birlikte azaltılması gerektiğine % 86,1'i katılmadıklarını, artırılması gerektiğine ise % 89,9'u katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar ışığında öğrenciler teorik ders sürelerinin yeterli olduğu ve azaltılmasına gerek olmadığını, bununla birlikte uygulama ders sürelerinin yeterli olmadığı ve artırılması gerektiğini bildirmişlerdir. Öğrenciler uygulama derslerinde anatomi bilgilerini daha iyi pekiştirdiklerinden dolayı, ders programlarının yoğun olmasına rağmen uygulama ders saatlerinin artırılmasını istedikleri görülmektedir. Benzer bulgular daha önce yapılan çalışmalarda da sunulmuştur. Arı ve Şendemir'in⁵ çalışmalarında anatomi ders saatlerinin yeterliliğini sorulduklarında öğrencilerin % 59,9'u dersleri yeterli, % 23,7'si yetersiz, % 14,7'si fazla bulduklarını bildirmişlerdir. Acuner ve ark.'nın⁶ yaptıkları ankette haftalık teorik ders saati değerlendirildiğinde öğrencilerin % 14,83'ü "fazla, azaltılmalı", % 63,64'ü "yeterli", % 21,53'ü ise "az, artırılmalı"; haftalık uygulama saati değerlendirildiğinde ise öğrencilerin % 4,41'i "fazla, azaltılmalı", % 42,65'i "yeterli", % 52,94'ü ise "az, artırılmalı" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Anabilim dalımızca verilen anatomi derslerinde teorik dersler, resimlerle desteklenmiş slayt sunumları şeklinde işlenmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin % 61,9'u teorik derslerde görsel araçların iyi kullanıldığını belirttiler. Acuner ve ark.'nın⁶ çalışmasında öğrencilerin % 45,19'u öğretme-öğrenme sürecinde görsel ve işitsel araç gereçlerin yeterince kullanıldığını, % 54,81'i ise yeterince kullanılmadığını ifade etmişlerdir.

“Uygulama derslerinde 1 grupta en fazla 10 öğrenci olmalı” görüşüne öğrencilerin % 97,5’inin katıldıklarını, özellikle % 73,4’ü ise kesinlikle katıldıklarını ifade ettiler. Arı ve Şendemir’in⁵ çalışmalarında da öğrencilerin tamamına yakını (% 94,6) kadavra üzerinde 5-9 arasında öğrencinin çalışmasının doğru olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre, anatomi uygulama derslerinde gruptaki öğrenci sayısının 10 ile sınırlı tutulması eğitimin verimliliği açısından önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Öğrencilerin % 98,7’si uygulama derslerinde maket üzerinde çalışmanın anatomiye öğrenmede oldukça etkili olduğunu ifade ettiler ki bu fikre öğrencilerin % 68,4’ü kesinlikle katıldıklarını belirttiler. Bununla birlikte uygulama derslerinde kullanılan maket sayısını öğrencilerin % 59,5’i yeterli görmemekteydi. Ayrıca öğrencilerin % 70,8’i maket üzerinde eğitime ayrılan sürenin yeterli olduğu fikrine katılmadılar. Maketi önce öğretim elemanının anlatmasının anlamayı kolaylaştırdığını ifade eden öğrencilerin oranı % 89,9 idi. Anatomi uygulama derslerinde ağırlıklı olarak konular maket ve kadavra üzerinde işlenmektedir. Bu sonuçlara göre anatomi uygulama derslerinde aktif ve verimli bir şekilde kullanılan maket sayısının ve çeşitliliğinin aynı zamanda maket üzerindeki çalışma süresinin artırılması uygulama derslerinin verimliliği açısından önem arz etmektedir. Uygulama derslerinde konular maket ve kadavra üzerinden ilk olarak öğretim elemanları tarafından anlatılmakta daha sonra öğrencilerin kendilerinin çalışması sağlanmaktadır ki öğrencilerin bu yöntemden memnun oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin kadavra hakkındaki görüşleri ise şu şekilde idi. Öğrencilerin % 86,1’i kadvranın anatomiye öğrenmede etkili olduğunu, % 87,3’ü anatomi eğitiminde önemli bir yeri olduğunu ve % 92,4’ü kadavra çalışmalarında konunun

önce hoca tarafından anlatılmasının anlamayı kolaylaştırdığını, ayrıca % 86’sı kadavra üzerinde disseksiyon yapmanın anatomi eğitimine önemli katkı sağladığını ifade ettiler. Bununla birlikte öğrencilerin % 72,1’i kadavra eğitimine ayrılan sürenin yeterli olduğu görüşüne katılmadılar. Arı ve Şendemir’in⁵, Arı ve ark.’nın⁴ ve Büyükmumcu ve ark.’nın⁷ çalışmalarında, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu anatomi eğitiminin kadvrasız olamayacağını belirtmiştir. Arı ve Şendemir’in⁵ çalışmasında öğrencilerin % 92,2’si anatomi eğitiminin kadvrasız olmayacağını, % 3,6’sı kadvrasız olabileceğini, % 1,5’i ise yetersiz olacağını belirtmiştir. Arı ve ark.’nın⁴ yaptıkları çalışmada öğrencilerin % 91’i anatomi eğitiminde mutlaka kadavra çalışmasının olması gerektiğini belirtmişlerdir. Büyükmumcu ve ark.’nın⁸ çalışmasında ise ankete katılan öğrencilerin tamamına yakını kadavra eğitiminin olması gerektiğini bildirmişlerdir. Arı ve Şendemir’in⁵ çalışmasında % 70,3 oranında öğrenci kadavra disseksiyonlarına fiilen katılmak istediğini bildirmiştir. Kadavra anatomi eğitiminin önemli bir parçası olup, sonuçlarımıza göre öğrenciler de bunun farkındadır. Bununla birlikte kadavra eğitimi için ayrılan sürenin artırılması ve öğrencilerin kadavra disseksiyonu yapabilmeleri kaliteli bir anatomi eğitimi için önemli bir katkı sağlayacaktır.

Ara sınav sayısı değerlendirildiğinde öğrencilerin seçeneklere katılma oranları; “yeterliydi” için % 89,9, “arttırılmalı” için % 17,6 ve “azaltılmalı” için % 45,6 biçimindeydi. Teorik sınavlarda sorulan soru sayısı için öğrenciler; “yeterliydi” için % 91,2, “arttırılmalı” için % 26,6 ve “azaltılmalı” için % 35,5 oranında görüş belirttiler. “Teorik sınavlar bildiklerimizi ölçmede yeterliydi” görüşüne öğrencilerin % 59,6’sı katıldı. “Teorik sınavlarda sorulan soru biçimi bakımından çoktan seçmeli (test)

soruları tercih ederim” görüşüne öğrencilerin % 70,9’u kesinlikle katılmakla birlikte toplamda bu görüşe katılanların oranı % 94,9 idi. “Klasik (uzun cevaplı) soruları tercih ederim” görüşüne ise öğrencilerin % 82,3’ü katılmamaktaydılar. Uygulama sınavlarında sorulan soru sayısı hakkında öğrenci görüşleri incelendiğinde “yeterli” ifadesine % 89,8, “arttırılmalı” ifadesine % 24,1 ve “azaltılmalı” ifadesine % 39,3 oranında öğrencinin katıldığı görüldü. Ayrıca öğrencilerin % 77,2’si “uygulama sınavları bildiklerimi ölçmede yeterli” görüşüne katılmaktaydılar. Bu sonuçlara göre öğrenciler ara sınav sayısını ve teorik sınavlarda sorulan soru sayısını yeterli görürlerken, sınavlarda çoktan seçenekli soru tipini tercih etmektedirler. Fakat bu sonuçlarla birlikte öğrencilerin “teorik sınav bildiklerimizi ölçmede yeterli” seçeneğine katılım oranlarının çeliştiği görülmektedir. Öğrencilerin uygulama sınavlarının soru sayısı ve içeriği bakımından ise memnun olduklarını söylemek mümkündür. Yaptığımız anket çalışmasında, öğrencilerin sınav ve soru sayıları ile soru tiplerine yönelik görüşleri daha önce yapılan çalışmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir. Arı ve Şendemi⁵ ile Acuner ve ark.’nin⁶ yaptıkları çalışmalarda, öğrencilerin çoktan seçmeli soruları içeren bir sınavı diğer sınav türlerine oranla daha fazla tercih ettikleri ve sınav sayılarını yeterli buldukları ifade edilmiştir. Arı ve Şendemi⁵ yaptıkları ankette öğrencilerin çoktan seçmeli ve açık uçlu soruları içeren bir sınavı % 47,3 oranında, sadece çoktan seçmeli soruları içeren bir sınavı ise % 39,8 oranında tercih ettikleri görülmüştür. Acuner ve ark.’nin⁶ yaptıkları ankette ara sınav sayısı değerlendirildiği zaman öğrencilerin % 9,18’i “fazla, azaltılmalı”; % 85,99’u “yeterli”; % 4,83’ü ise “az, arttırılmalı” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Teorik sınavlarda kullanılacak soru tipini değerlendirdiklerinde öğrencilerin %

11,71’inin yazılı yoklama soru tipini, % 16,82’sinin dört seçenekli çoktan seçmeli soru tipini, % 28,82’sinin beş seçenekli çoktan seçmeli soru tipini tercih ettiklerini belirlemişlerdir.

Yoklama konusunda öğrencilerin görüşleri değerlendirildiğinde “teorik derslerde yoklama alınmasa da derslere katılırdım” görüşüne öğrencilerin % 74,7’si, “uygulama derslerinde yoklama alınmasa da derslere katılırdım” görüşüne ise % 93,7’si katılmaktaydılar. Bu sonuçlar öğrencilerin uygulama derslerine teorik derslerden daha fazla ilgili olduğunu göstermektedir.

Öğrencilere anlatılan konuları ne düzeyde anladıkları soruldu. Verilen anatomi eğitimi ile kemikler konusunu iyi bir şekilde öğrendim ifadesine öğrencilerin % 94,9’u katılırken, eklemler için % 83,5’i, kaslar için % 92,4’ü, dolaşım sistemi için % 83,5’i, solunum sistemi için % 88,6’sı, sindirim sistemi için % 92,4’ü, üriner sistem için % 88,6’sı ve genital sistem için % 79,8’i, endokrin sistem için % 70,8’i, sinir sistemi (nöroanatomi) için % 63,3’ü ve duyu organları için % 58,2’si katılmaktaydılar. Bu sonuçların ışığında öğrencilerin not ortalamaları da dikkate alındığında genel olarak anatomi eğitiminde anlatılan konuları anladıkları ama ikinci sınıfın ikinci döneminde son konular olarak verilen endokrin sistem, nöroanatomi ve duyu organları konularını anlamada kısmen zorlandıkları görüldü. Bu sonucun ortaya çıkmasında ilgili derslerin zorluk derecesi, yaklaşan final sınavı ve ilkbaharla birlikte yaza girişin öğrencilerin derslere devamlılığını ve dikkatini azaltmasının etkili olduğu söylenebilir. Arı ve Şendemi⁵ çalışmasında öğrencilerin % 58’inin anatomi dersleri içinde en kötü öğrendikleri konunun merkezi sinir sistemi olduğunu belirtmeleri bizim çalışmamızın sonuçlarıyla uyumludur ve sinir sistemi konularının öğrenciler tarafından

anlaşılmasının zor olduğunu göstermektedir.

Anatomi dersi ve faydaları hakkında öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde; “dönem sonunda anatomiye hakim olduğumu düşünüyorum” ifadesine öğrencilerin % 83,5’i, “dersin içeriği beklentilerimi karşıladı” ifadesine % 74,6’sı, “anatomi dersi bilgi ve becerilerimi geliştirdi” ifadesine % 87,3’ü, “anatomi dersi diğer dersleri anlamamı kolaylaştırdı” ifadesine % 87,3’ü ve “anatomi dersi mesleki olarak neleri bilmem gerektiğini anlamama yardım etti” ifadesine % 82,3’ü katıldıklarını belirttiler. Bu sonuçlara göre anatomi dersi; öğrencilerin anatomi konularına hakim olmasına, bunun yanında diğer derslerdeki konuların daha kolay anlaşılmasına katkıda bulunmakta, öğrencilerin beklentilerini karşılamakla birlikte bilgi ve becerilerini arttırarak mesleki gelişimlerine önemli katkıda bulunmaktadır.

Klinik anatomi ile ilgili öğrenci görüşleri değerlendirildiği zaman öğrencilerin “anatomi dersi klinikte nelerle karşılaşabileceğim konusunda fikir verdi” görüşüne öğrencilerin % 87,3’ünün, “anatomi ders içeriğinde kliniğe daha fazla yer verilmeli” görüşüne % 91,1’inin, “anatomi ders içeriğine radyolojik anatomi, kesitsel anatomi ve klinik anatomi gibi anatomik bilgilerin klinik bilimlerde daha iyi kullanılmasını sağlayacak konular eklenmelidir” görüşüne % 91,1’inin, “anatomi dersi ileriki yıllarda hatırlatıcı olarak klinik derslerle birlikte tekrar verilmelidir” görüşüne % 70,9’unun katıldıkları görüldü. Anatominin klinik bilgilerle birlikte pekiştirilerek verilmesi öğrencinin öğrendiği bilgileri nerelerde kullanacağı konusunda fikir vermekte ve öğrencinin dikkatini çekerek eğitimin kalitesini arttırmaktadır. Fakültemizdeki anatomi derslerinde her konunun sonunda konu ile ilgili klinik bilgiler verilerek öğrencilere klinik anatomi bilgileri aktarılmaktadır. Anketimizin sonucuna göre, öğrenciler klinik anatomiye

olumlu bakmakla birlikte mevcut ders içeriğinde daha fazla yer verilmesini istemekte, buna karşın ileriki sınıflarda ek bir klinik anatomi dersi istememektedirler. Benzer sonuçlar daha önce yapılan çalışmalarda da ortaya çıkmıştır⁴⁻⁶. Arı ve ark.’nın çalışmasında öğrencilerin % 67’si anatomi derslerinin tümünün klinikle birlikte verilmesini isterken yine öğrencilerin % 90,1’i klinik bilgilerle birlikte verilen anatomi eğitiminin kendilerine olumlu katkılar sağlayacağını ifade etmiştir. Arı ve Şendemir’in⁵ yaptıkları çalışmada anatominin tamamen klinikle bağdaştırılarak verilmesini isteyen öğrencilerin oranı % 82,1’dir. % 47,1 oranında öğrenci eğer anatomi dersleri klinikle birlikte verilirse en iyi şekilde anlayabileceklerini ifade etmişlerdir. % 73 oranında öğrenci tıp eğitiminin 4. ve 5. yıllarında anatomiye bir hatırlatma dersi olarak tekrar alabileceklerini bildirmiştir. Bu bulgu bizim sonuçlarımızla uyumsuzdur. Acuner ve ark.’nın⁶ yaptıkları anket çalışmasında öğrencilerin % 77,43’ü uygulanmakta olan programa klinik anatomi, kesitsel anatomi ve radyolojik anatomi konularının eklenmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anatominin mesleki hayatta kullanımı ile ilgili öğrencilerin düşünceleri incelendiğinde “aldığım anatomi eğitiminin mesleki hayatımda önemli katkı sağlayacağını düşünüyorum” görüşüne öğrencilerin % 74,2’si, “anatomi eğitiminde verilen bilgiler gelecekte verimli bir şekilde kullanılabilir” görüşüne % 83,6’sı katılırken, “mesleki hayatımda bir hastam için hiç anatomi eğitimi almamış bir doktoru öneririm” görüşüne % 81’inin ve “ileriki hayatımda uzmanlık eğitimi için anatomiye seçmeyi düşünüyorum” görüşüne ise % 86’sının katılmadıkları görüldü. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulara göre öğrenciler anatominin mesleki hayatlarına önemli katkı sağlayacağını, mesleki hayatlarında anatomi

dersinden öğrendikleri bilgileri verimli bir şekilde kullanacaklarını ve hastaları içinde anatomi eğitimi almamış bir doktoru önermeyeceklerini belirtmektedirler. Buna karşın Arı ve Şendemir'in⁵ yaptıkları çalışmada öğrencilerin % 52,3'ü öğrendikleri anatominin tıp eğitimleri ve lisansüstü dönemleri için yeterli olmadığını belirtmiştir. Hiç anatomi okumamış bir doktoru önerip önermeyecekleri sorusuna % 7,9'u olumlu, % 8,8'i ise olumsuz yanıt vermiştir. Çalışmamızda öğrenciler anatomi eğitiminin mesleki hayatlarında yapacakları pozitif katkılara rağmen anatomiye uzmanlık eğitimi için seçmeyi düşünmemektedirler. Uzun ve yorucu olan tıp eğitiminin ikinci sınıfının sonunda öğrencilerin bu düşüncesi çok şaşırtıcı değildir. Benzer bir sonuç Arı ve ark.'nin⁴ yaptıkları çalışmada gösterilmiştir ve öğrencilere, ileride anatomi uzmanlığını kaçınıcı sırada seçecekleri sorulduğunda, % 3,6'sı ilk 3 sırada tercih edebileceklerini belirtirken % 56,5'i son tercih olarak ya da hiç tercih etmeyeceklerini belirtmiştir.

Uygulanan anketin sonucunda kız ve erkek öğrencilerin bazı konularda istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirlerinden farklı görüşe sahip oldukları belirlendi. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre, aldıkları anatomi eğitimi hakkında görüşlerini daha açık ifade edebildiklerini belirttiler (3,47±0,98/2,93±1,27) (p<0,05). "Anatomi teorik derslerine çalışmayı seviyorum" ifadesine kız öğrenciler kısmen katılırken erkek öğrenciler bu görüşe katılmadılar (2,95±1,03/2,39±1,20) (p<0,05). "Anatomi uygulama derslerine çalışmayı seviyorum" ifadesine kız öğrencilerin katıldıkları erkek öğrencilerin ise kısmen katıldıkları görüldü (3,82±0,87/3,24±1,41) (p<0,05). "Teorik ders sürelerinin artırılması gerekiyor" (3,47±1,34/2,59±1,40) (p<0,01), "teorik derslerde yoklama alınmasa da derslere katılırdım" (3,68±1,16/3,10±1,30) (p<0,05)

görüşlerine kız öğrenciler katılırken erkek öğrenciler kısmen katıldılar. Büyükmumcu ve ark.'nin⁷ çalışmasında erkek öğrencilerin % 15,4'ü pratik derslere katılıma gerek olmadığını ifade ederken kız öğrencilerin tamamı ise tam tersini ifade etmişlerdir. "Anatomi dersi diğer dersleri anlamamı kolaylaştırdı" (3,89±0,89/3,36±1,09) görüşüne kızların erkeklerden daha yüksek oranda katıldıkları görüldü (p<0,05). Bu sonuçlara göre kızların anatomi eğitimi hakkında görüşlerini açıkça ifade edebildikleri, uygulama dersleri daha fazla olmak üzere teorik derslere de çalışmayı erkeklerle göre daha fazla sevdiğileri ortaya çıktı. Kızların kısmen de olsa erkeklerle göre teorik derslerin artırılmasına daha olumlu baktıkları ve teorik derslere katılım konusunda erkeklerden daha istekli oldukları görüldü. Diğer derslerin anlaşılması bakımından anatomi eğitiminden kızların erkeklerle göre daha fazla faydalandıkları görüldü.

Katılımcılar ortalaması 60'ın üzerinde (n=48, ortalama=69,05±7,30) ve 60'ın altında (n=31, ortalama=54,39±4,26) olanlar olmak üzere iki gruba ayrıldı. Bu grupların ortalamalarının yanı sıra ankette yer alan bazı ifadeler hakkındaki görüşleri açısından da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı (p<0,05). Buna göre ortalaması 60'ın üzerinde olan öğrencilerin anatomi dersine karşı daha ilgili oldukları (3,73±1,13/3,14±1,04), anatomi teorik derslerine çalışmayı kısmen daha fazla sevdiğileri (2,93±1,09/2,26±1,20), teorik derslerde yoklama alınmasa da derslere katılmak istedikleri (3,79±1,04/2,82±1,42), dönem sonunda anatomiye daha fazla hakim olduklarını düşündükleri (3,40±0,76/2,93±0,92), anatomi dersinin diğer dersleri anlamayı kolaylaştırdığını belirttikleri (3,93±0,81/3,19±1,21), anatomi dersinin mesleki olarak bilinmesi gerekenleri anlamaya yardım ettiğini ifade ettikleri (3,70±0,91/3,14±1,04) görüldü. Ortalaması

60'ın üzerinde olan öğrenciler uzmanlık eğitimi için anatomiye seçme fikrine katılmazlarken ortalaması 60'ın altında olan öğrencilerin bu fikre kesinlikle katılmamaktaydılar ($1,77 \pm 0,84 / 1,36 \pm 0,56$). Bununla birlikte teorik derslere ayrılan sürenin yeterli olduğu fikrine ortalaması 60'ın üzerinde olan öğrenciler ortalaması 60'ın altında olan öğrencilere göre kısmen daha az katılmaktaydılar ($2,70 \pm 1,39 / 3,39 \pm 1,23$). Çalışmamıza göre başarının önemli etkenlerinden olan derse ilgililik, ders çalışmayı sevme ve derslere devamlılık özelliklerinin ortalaması 60'ın üzerinde olan öğrencilerde daha fazla olduğu görüldü ki bu da başarılı olmalarına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca başarılı öğrencilerin dönem sonunda anatomiye hakim oldukları, öğrendikleri anatomi bilgileri ile diğer dersleri anlamalarının kolaylaştığı ve mesleki bilgi birikimlerine önemli katkılar yaptıkları görülmektedir.

Sonuç

Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı tarafından verilen anatomi eğitimi hakkında öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın sonuçları ve öneriler aşağıda verilmiştir.

Çalışmamızda öğrencilerin tıp fakültelerini isteyerek yazdıkları ve verilen anatomi eğitimi ile tıp fakültesinde bulunmanın bilincinde oldukları görüldü. Bununla birlikte öğrencilerin anatomiye karşı ilgileri ve düşüncelerini açıkça ifade edebilmeleri de öğrencilerin tıp eğitimi için anatomi dersinin ne kadar gerekli olduğunu anlayıp anlamadıklarının bir göstergesidir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin çoğunun bunun bilincinde olmalarının yanında, az da olsa bunun bilincinde olmayan öğrencilerin bulunması tıp eğitimi açısından düşündürücüdür. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin

anatomiye karşı olan ilgilerinin ve öğrencilerle iletişim imkanlarının daha da artırılması yönünde çalışmaların yararlı olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin anatomi kaynaklarına ulaşması ile ilgili bir problem bulunmamakla birlikte öğrencinin kullanacağı ve ulaşabileceği kaynak sayısının ve çeşitliliğinin artırılması, öğrencilerin kolay bir şekilde bu kaynaklara ulaşarak kullanabilecekleri ve rahat ders çalışabilecekleri kütüphane ortamlarının oluşturulması gerektiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin dersin içeriğini ve ilerleyişini bilmeleri için öğrenci rehberlerini daha etkin kullanmaları gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmamızda sınıf mevcudunun fazla olması öğrenciler tarafından eğitimi olumsuz etkileyen bir faktör olarak belirtilmiştir. Disipline dayalı, klasik eğitim sisteminde büyük amfilerde verilen eğitim, öğrencilerin sayısının artmasıyla dikkat dağılımını arttırmaktadır. Ayrıca teknik yetersizlikler gibi çeşitli faktörler de bu sonuçta etkilidir. Az öğrenciyle yapılan aktif eğitimin daha öğretici olduğu bir gerçektir. Bunun için öğrenci kontenjanlarının daha fazla artırılmaması mümkün olduğu kadar az sayılarda tutulması gerektiği söylenebilir. Ayrıca bir uygulama dersinde çalışma gruplarının en fazla on kişiden oluşması gerektiği öğrenciler tarafından bildirilmiştir. Gruplar şeklinde işlenen anatomi uygulama derslerinin verimliliği açısından grupta bulunan öğrenci sayısının fazla olması eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu açıdan öğrencilerin daha fazla gruba ayrılabilmesi daha geniş laboratuvarların eğitimin verimliliğini olumlu yönde etkileyeceği öğrencilerin görüşlerinden de anlaşılmaktadır.

Çalışmamızda öğrencilerin teorik derslere çalışmaktan daha fazla maket ve kadavranın kullanıldığı uygulama derslerine çalışmayı

sevdiği saptandı. Derse devamlılık açısından da öğrencilerin uygulama derslerine teorik derslerden daha fazla önem verdikleri belirlendi. Ayrıca öğrencilerin uygulama ders saatlerinin arttırılmasını istedikleri ve uygulama derslerinde kullanılan kadavra ve maketlerin önemli bir eğitim materyali olduğunun bilincinde oldukları görüldü. Bu sonuca göre uygulama ders saatlerinin arttırılması ya da öğrencinin uygulama derslerinde daha etkin çalışmasını sağlayacak yöntemlerin geliştirilmesi düşünülebilir. Bunun için de mevcut kadavra ve maket sayısının arttırılması gerektiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin teorik derslere olan ilgisinin daha da arttırılması için teorik derslerde görsel olarak kullanılan resim ve video sayılarının ve çeşitliliğinin arttırılması öğrencilerin memnuniyeti ve dersi anlamaları açısından daha iyi olabilir. Anatomi eğitimi sürecinde görsel araçların yeterince kullanılması kuşkusuz öğrenmeye oldukça önemli bir katkı sağlamaktadır.

Uygulamakta olduğumuz sınav sisteminden öğrencilerin memnun olduklarının görülmesi verilen anatomi eğitiminin uygun özellikte sınavlarla değerlendirildiğini göstermektedir. Anatomi eğitiminde anlatılan konular değerlendirildiğinde öğrencilerin genel anatomi konularına hakim oldukları bununla birlikte sinir sistemi konularını anlamakta zorluk yaşadıkları görüldü. Bu sonuca göre sinir sistemi, endokrin sistem ve duyu organları konularının öğrencilerin ilgisini daha fazla çekecek ve anlamalarını daha fazla kolaylaştıracak şekilde anlatılmasının bu derslerdeki anlaşılabilirliği daha da arttıracığı düşünülmektedir. Öğrencilerin verilen anatomi eğitimi ile birlikte klinik anatominin de öneminin, klinik anatomi bilgilerinin kullanılabilirliğinin ve mesleki hayatlarına önemli katkılar yapacağını farkında oldukları görüldü. Buna rağmen çalışmamızda öğrenciler anatomi eğitiminin

mesleki hayatlarında yapacakları pozitif katkılara rağmen anatomi uzmanlık eğitimi için seçmeyi düşünmemektedirler.

Çalışmamızda kızların erkeklere göre daha fazla anatomi dersine çalışmayı sevdiğini, düşüncelerini paylaşabildikleri, ders devamlılığına önem verdikleri ve anatomi eğitiminde verilen bilgileri diğer dersleri anlamada kullandıkları belirlendi. Bu sonuca göre kızların anatomi eğitimine daha fazla önem verdikleri ve anatomi bilgilerinin daha fazla kullanabildikleri söylenebilir.

Anatomide başarılı olan öğrencilerin derse ilgili oldukları, ders çalışmayı sevdiğini, ders devamlılığına önem verdikleri görüldü. Başarılı olan öğrencilerin anatomiye hakim olduğu ayrıca bu bilgileri diğer dersleri anlamak için de kullanarak dersler arasındaki bütünlüğü kavradıkları ve mesleki olarak kullanabilecekleri bilgileri öğrendikleri çalışmamızın sonucunda görülmektedir.

Tıp fakültesinde uygulanan eğitim programlarını izlemek, öğrencilerden geri dönüşler almak ve gerekli değişiklikler ve iyileştirmeler yapmak için verilen eğitimin değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Eğitimin belirli aralıklarla yapılan anketlerle değerlendirilmesi, değerlendirme sonuçlarının yol gösterici olması ve eğitimin gelişmesine katkı yapabilmesi için paydaşlarla paylaşılması önem arz etmektedir. Bu açıdan Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı'nda verilen anatomi eğitimi hakkında öğrenci görüşlerini değerlendirmeyi hedefleyen çalışmamızın anatomi eğitiminin geliştirilmesi için yol gösterici nitelikte olacağını ve diğer branşlarda da benzeri çalışmaların yapılması için öncülük yapacağını düşünmekteyiz.

Kaynaklar

1. Altan S, Rahman S, Çam S. Tıp fakültesi klinik öncesi eğitim almakta olan öğrencilerin tıp etiği konusundaki bilgi düzeyleri. Fırat Tıp Derg 2013;18(2):109-16.
2. Sarsılmaz M. Anatomi, 1. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009.
3. Carmichael SW, Pawlina W. Animated Powerpoint as a tool to teach anatomy. Anat Rec 2000;261(2):83-8.
4. Arı İ, İrgil E, Kafa İM, Şendemir E. Bir anket çalışması: Anatomi eğitimi ve öğrencilerin görüşleri. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2003;29(2):15-8.
5. Arı İ, Şendemir E. Anatomi eğitimi üzerine öğrenci görüşleri. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2003;29(2):11-4.
6. Acuner AM, Yalçın M, Ersoy M, Tekdemir İ, Ersoy F. Ankara üniversitesi tıp fakültesi anatomi dersine ilişkin öğretme-öğrenme sürecinin değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası 1999;52(4):211-8.
7. Büyükmumcu M, Aydın AD, Akın D, Yılmaz MT, Bodur AS. Tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi pratik derslerinde kullanılan pratik ders slaytları hakkındaki görüşleri. Selçuk Tıp Derg 2013;29(2):71-4.